

תפילה (27)

ברוך אתה ה'...רוקע הארץ על המים
כאניה בלב ים

חז"ל (מדרש תהלים צג) אומרים, שכל העולם שאנו חיים בו, מושגת ועומד על מים: עד שלא נקוו המים נבראו התהומות. ואלו הן התהומות? אלו שמתחת לארץ, שהארץ על התהומות היא נרקעת, כאוניה שהיא צפה בלב ים, כך הארץ מרוקעת על המים, שנאמר: "לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו" (תהלים קלו. ו). פלאי פלאים! אנחנו חיים על גבי אוניה שצפה על המים. אוניה הצפה על המים, גם אם תקשור עם מאה חבלים ליבשה עדיין תנוע במקומה. המים יטלטלו אותה. היא לא תעמוד על מקום אחד בלי תזוזה. ואילו על הארץ כתוב: "והארץ לעולם עומדת" (קהלת א. ד), למרות שהיא עומדת על המים, הם לא מזיזים אותה. "לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו", למרות שהארץ עומדת על מים, היא אינה זזה ממקומה, ואינה מתפוררת מהמים, ועל כן אנו מודים להשי"ת בברכת "רוקע הארץ על המים". כבר כתב בעל "יסוד שורש העבודה" ששומה על האדם לומר ברכה זה בהתפעלות גדולה, בהתבוננו על חסדי ה' הבאים לידי בטוי בברכה זו.

ספר "עבודה שבלב"

"רוקע הארץ על המים"

פירוש לתת שבח להשי"ת שרוקע הארץ על המים, הפך טבעו כדי שיוכלו הבריות ללכת עליה. שהרי לפי טבען וסדר היסודות היה מן הראוי שהמים מקיפין את הארץ, ואם היה כן לא היה מקום לבריות לדור שם. וה' ברחמיו על ברואיו שינה הטבע והרקיע הארץ על המים, לתת מקום לדור עליו ברואיו. ועל זה נאמר: "לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו", לכך מברכים עליו גם כן על החסד הזה.

"רוקע הארץ על המים"

כתב האבודרהם, וז"ל אנו מברכים על רקיעת הארץ, והבורא ית"ש נתן כח שטח הארץ על המים, ואף על פי שהמים גבוהים מן הארץ הקוה אותם על מקום אחד ונראית היבשה לחיות החיות והצמחים עליה שאם לא כך לא היה להם מקום להתגדל בו. וקשה, אם אמנם הכוונה בברכה היא לכך שה' הקוה את המים ונראתה היבשה, הלא היבשה נעשתה ממילא ואין בו פעולה, ואם כן מפני מה אומרים רוקע הארץ על המים? יש לפרש שמתחילה כשנקוו המים מעל פני האדמה אל מקום אחד ונראתה הארץ, עדיין היתה הארץ לחה כטיט ומעורבת העפרורית עם המים, ולא היה אפשר לעמוד עליו והיו שוקעים בה, וצוה ה' שירדו כל המים שבעפר

אל התהום ונעשתה יבשה ממש שאדמתה קשה ואפשר לעמוד עליה. ובזה ריקע הארץ על המים, שעשתה כטס הפרוס על מי התהום שמתחת לארץ.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, על סדר תפילה"

"רוקע הארץ על המים"

מחסדי השי"ת שאנו עושים כל צרכינו כאוות נפשנו, כאשר מוקפים סביבנו באויר, מבלי שהאויר מפריע לנו כלל. והנה, אף על פי שהאויר נברא לצרכי האדם, מכל מקום בהיות האויר גוף נברא, היה יכול להפריע לאדם בעצם נוכחותו סביבנו, על כן בראו הקב"ה כה דק, עד שאין אנו חשים בו כלל, ואין הוא מעכב מאיתנו לעשות כל צרכינו. לא כך היה אילו למשל היה העולם מלא מים. המים היו מקשים עלינו את התנועה מחמת עוביים, הם היו מחשיכים עלינו את האור והיו חוצצים בינינו לבין האויר. לפיכך גזרה חכמתו יתברך (בראשית א. ט) "יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה", וכל המים התקבצו נגד טבעם ונתגלו פני היבשה גם האויר אשר היה על פני המים שבים, נדחה והתפשט על פני הארץ. על כך מברכים אנו ומודים "רוקע הארץ על המים", על שריקע השי"ת ודחה את המים אל מחוץ לארץ, נגד טבעם להתפשט על פני הארץ. ועם כל זאת, על אף שהמים התקבצו אל מחוץ ליבשה, עדיין נשארו בעולם ימים ונהרות ומעינות, להחיות את הבריאה כולה. ועל כן מברכים: "רוקע הארץ על המים".

חתם סופר

"רוקע הארץ על המים"

כלל הוא בטבע הבריאה שכל יסוד הקל מחברו טבעו להקיף את חברו כמו שהרוח מקיפה ונושאת את האש, וכמו שהמים מקיפים ונושאים את הרוח. ולפי זה, היה אמור להיות שהמים יקיפו את הארץ, משום שהמים קלים מן הארץ. וכפי שרואים זאת במציאות, שכאשר משליך אדם צרור עפר או רגב אדמה כלפי מטה, יכסוהו המים, בהיותם קלים מן האדמה. ואולם, בכללות אין רואים הנהגה זו בטבע לגבי שני יסודות אלו, הארץ והמים, ואדרבה, הארץ למעלה מן המים. אין זה אלא פלא מפלאות יוצר בראשית, שלגבי הארץ והמים שינה השי"ת מן הכלל שבטבע, ובפועל בדרך כלל הארץ מקיפה את המים למקום אחד למרות קלותם של המים. וזה שנאמר: "עולם חסד יבנה" (תהלים פט. ג), שביטל השי"ת את כללי הטבע, שהקוה את המים למקום אחד ונגלתה היבשה, וכל זאת לתועלת האדם וכל ברואיו שלא היו יכולים לחיות במים. לפיכך, בעת קומו של האדם בבוקר, כאשר כפות רגליו תדרוכנה על הארץ,

תיקנו לברך "רוקע הארץ על המים", כי זהו חסד מאתו יתברך כדי לקיים את עולמו.
רב דובין זצ"ל בספרו "שללי אורות, על סדר תפילה

ברוך אתה ה'...המכין מצעדי גבר

ברכה על רגל: הגאון מליסא, בספרו "דרך החיים" כתב, בכרכה זו יש ליתן שבח והודאה להשי"ת על בנין הרגל. איזו חכמה עליונה ניתן לראות כשמתבוננים רק על מבנה הרגל: עקב, קרסול, ברך, שוק, עליה עומד כל הבנין כולו. כמה צריכים להודות להקב"ה כאשר חלקי הרגל מתפקדים כמו שצריך, והאדם יכול לעמוד וללכת על הרגלים. הרי כולנו יודעים כמה ניתוחים וסיבוכים, כמה צער ועגמת נפש יש לעבור כשהקרסול נפגע, או כשהברך אינה מתקפלת כמו שצריך. מובא בספרים שבשעה שמברכים ברכה זו יש לבקש מהשי"ת: רבוננו של עולם, תכון את הצעדים שלי למקומות טובים, שלא אחטא, חלילה, ברגלים הממהרות לרוץ לרעה. בספר "ערוך השולחן" הוסיף שיש לכוון ולהודות להשי"ת שזיכה אותנו להיות הולכים על שתיים, "מצעדי גבר", ולא הולכים על ארבע, כבהמות וחיות.

ספר "עבודה שבלב"

ברוך אתה ה'..... שעשה לי כל צרכי

במפרשים מבואר שברכת "שעשה לי כל צרכי", מכוונת על הנעליים. ובפשטות כוונתם לומר שמברכים כאן על כל הצרכים, עד בכלל הנעליים. וזו הכוונה: כשהכל מסודר בתוך הארונות, לא שמים לב לכמות העצומה. רק כאשר רוצים להעביר את תכולת הדירה ורואים את כל הארגזים, מתגלה כמה צרכים רבים יש לאדם. אז מתגלה חסד ה' בשפע הרב שהוא משפיע עלינו. לכן על האדם כל יום להודות על כל פרט ופרט ממה שהעניק לו הקב"ה, עד הנעליים ועד בכלל.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "נפש שמשון, סדור התפילה"

הודאה על היותנו נזר הבריאה

ברוך אתה ה'..... שעשה לי כל צרכי

בספר "דברי בינה" פירש את הברכה הזו על פי דברי הגמרא (שבת קכט.): לעולם ימכור אדם קורות ביתו, ויקח מנעלים לרגליו. לפי זה אדם מודה להשי"ת שנתן לו מנעליו לרגליו, והוא אינו צריך למכור את קורות ביתו לצורך קניית מנעלים. הוא מוסיף ומביא בשם רבותיו המקובלים, שבבריאה ישנם ארבע יסודות: הנמוך מכולם הוא הדומם, למעלה ממנו הצומח למעלה ממנו החי שאינו מדבר, כל בעלי חיים, ולמעלה מהם החי המדבר, האדם נזר הבריאה. כל אחד היסודות משעובד לשלמעלה ממנו: הדומם משעובד לצומח, הצומח לחי שאינו מדבר, והחי שאינו מדבר משעובד לחי המדבר, לאדם. הנעלים העשיות מעור של בהמה מבטאות את ההשתעבדות הזו, של חי שאינו מדבר אל החי המדבר. על כן אנו מודים להקב"ה "שעשה לי כל

צרכי", ושיעבד את כל יסודות הבריאה למעננו, למען האדם, אפילו החי שאינו מדבר, זה שהדומם והצומח משעובדים לו, הוא עצמו משעובד לאדם, ועוד לחלק התחתון ביותר שבגוף האדם, לנעלים שברגליו. ברכה זו מבטאת, אפוא, את הודאתנו על היותנו נזר הבריאה, מעל כל הנבראים האחרים, המשעובדים לעשות לנו את כל צרכינו.

ספר "עבודה שבלב"

הלכה: נתינת צדקה קודם התפילה

כתב **השו"ע** (יו"ד סי רמ"ז ס"ד): טוב ליתן פרוטה לעני קודם כל תפילה, שנאמר (תהלים יז טו) "אני בצדק אחזה פניך", בספר פסקים ותשובות כתב: ומקורו בגמרא (ב"ב י.) ובטעם הדבר כתבו הראשונים שתפילתו של אדם נשמעת בשעה שעושה מצוה, וממילא תהא מצות צדקה פרקליט בינו לאביו שבשמים. והצדקה קודם התפילה גורמת שהשכינה עצמה עולה לפני הקב"ה לשאול לו צרכי האדם ההוא.

ספר "פסקים ותשובות" יו"ד

פתגם: גמילות חסדים, גמול עצמן מלבקש חסדים.

ספר "שמחלה"

חקירה: דיין

רק פוסק את הדין, והמתחייב והזוכה הוא רק ממילא, או שהדיין עצמו הוא המזכה והמחייב. (מערכי לב שהנדרין סט. ב.)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: לכף זכות: רבי זלמן מוואלוז'ין נכנס בערב שבת לטבול במקווה, יצא ולא מצא את כותנתו, כי נגנבה, חזר לביתו בלי הכותונת. היכן כותונתך? תמהה אשתו. עני אחד בבית המרחץ החליף את כותנתו בכותונתו. היכן, איפוא, כותנתו של אותו עני? אותו עני, השיב רבי זלמן, שכח ולא השאיר לי את כותונתו.

ספר "חוד וחלק" חלק א' (דף קסח)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, רבקה בת ליוז, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיץ היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל ענייני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr